

สตรีทอาร์ต: การพัฒนาพื้นที่วิถีชีวิตในชุมชนบ้านแฮ่
เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

STREET ART: DEVELOPMENT OF LIFESTYLE AREA IN BAN
HAE COMMUNITY, LOEI MUNICIPALITY, LOEI PROVINCE

ไทยโรจน์ พวงมณี*

THAIROJ PHOUNGMANEE

(Received: August 7, 2023; Revised: November 7, 2023; Accepted: April 25, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอการพัฒนาพื้นที่วิถีชีวิตชุมชนบ้านแฮ่ เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ผ่านงานสตรีทอาร์ต ใช้แนวคิดการพัฒนาพื้นที่และสตรีทอาร์ต เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านแฮ่เป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของจังหวัดเลย ที่ชุมชนมีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นตลาดวัฒนธรรมสำหรับการท่องเที่ยว กลุ่มผู้นำชุมชนและศิลปินได้เข้ามาขับเคลื่อนให้ชุมชนบ้านแฮ่ด้วยแนวคิดการพัฒนาและแนวคิดสตรีทอาร์ต เพื่อเป็นพื้นที่การเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต โดยมีกลุ่มศิลปินจำนวน 30 คน เข้ามาร่วมกันศึกษาบริบทและถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนบ้านแฮ่ ได้แก่ ประเพณีบุญบั้งไฟ งานบุญออกพรรษา วัฒนธรรมการทอผ้า วิธีการเล่นของเด็กชุมชนบ้านแฮ่ วิถีชีวิตการใช้ห้วยน้ำหามานในการอุปโภคและบริโภค ปลาในแม่น้ำ ข้าวจี่ สัตว์เลี้ยง โดยสื่อสารผ่านงานสตรีทอาร์ต จำนวน 20 ผลงาน กระจายอยู่ตามบริเวณถนนคีรีรัฐ ลักษณะเป็นภาพวาดระบายสีด้วยสีอะคริลิก ผลการพัฒนาพื้นที่มีชีวิตรด้วยสตรีทอาร์ตพบว่า ชุมชนบ้านแฮ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยสตรีทอาร์ตช่วยขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลทำให้ชุมชนมีความรักความสามัคคี มีประสบการณ์รับรู้และมีสุนทรียภาพจากการเรียนรู้งานสตรีทอาร์ต ในฐานะงานศิลปะสร้างสรรค์

คำสำคัญ : สตรีทอาร์ต การพัฒนาพื้นที่ วิถีชีวิต ชุมชนบ้านแฮ่

* สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Visual Arts Program, Faculty of Humanities and Social Science Loei Rajabhat University

Abstract

This academic article explores the transformation of Ban Hae into a vibrant space through street art. The study involves analyzing documents and conducting field visits to the target area, using the concepts of street art and area development as frameworks for content analysis. The findings reveal that Ban Hae is a community rich in history, culture, and unique lifestyles within Loei Province, which has been developed into a cultural destination for tourism. Community leaders and artists collaborated to drive the development of Ban Hae by applying principles of area development and street art. A total of 30 artists participated in the project, studying the local context and portraying the knowledge and stories of Ban Hae Community. These stories include cultural traditions such as the Rocket Festival, the End of Buddhist Lent Day, fabric weaving, children's folk games, and the community's way of life, such as utilizing water from the Nam Man River for consumption and daily use, river fish, traditional dishes like *Khao Ji*, and pets. These narratives were visually represented as acrylic paintings along Kirirat Road. The results demonstrate that the community expressed the highest level of satisfaction with the project. Street art contributed significantly to cultural promotion, economic development, and social cohesion. It also fostered a sense of pride, love, and unity within the community, while enhancing the community's aesthetic appreciation, perceptions, and experiences through creative artworks.

Keywords: street art, area development, lifestyle, Ban Hae Community

บทนำ

บ้านแฮ่เป็นหมู่บ้านหนึ่งในประวัติศาสตร์ของพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเลย เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีการตั้งรกรากเป็นชุมชนมากกว่า 300 ปี พร้อมกับการตั้งวัดศรีภูมิที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ภายในโบสถ์ประดิษฐานพระมิ่งมงคลเมือง ในพื้นที่บ้านแฮ่ยังมีพื้นที่ศาลเจ้าพ่อเมืองแสนที่ใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อท้องถิ่น และยังมีบ่อน้ำโบราณ ชาวบ้านเรียกว่า “น้ำสร้างหลวง” เป็นบ่อน้ำขุดที่หลวงทำการสร้างให้ชาวบ้านในชุมชนบ้านแฮ่และชุมชนใกล้เคียง ไว้สำหรับการใช้อุปโภคบริโภค (Matichon, 2565, น. 3) มีการบันทึกไว้ว่า บริเวณพื้นที่บ้านแฮ่นั้นมีแร่ธาตุทองคำและแร่เหล็กอยู่มาก ชาวบ้านจึงนำแร่เหล็กมาตีเป็นมีดพรว้าไว้เป็นเครื่องมือทำมาหากิน เดิมเรียกว่า “บ้านแร่” และกลายเป็น “บ้านแฮ่” ในช่วงเวลาต่อมา

ปี พ.ศ. 2391 สมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ตั้งชุมชนบ้านแห่ เป็น “เมืองเลย” สำหรับคำว่าไทเลยนั้นเป็นชื่อเรียกคนบ้านแห่ รวมถึงคนเมืองเลยด้วย ในประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า คนเมืองเลยคือ กลุ่มชนที่อพยพจากชายแดนตอนเหนืออาณาจักรสุโขทัย สืบเชื้อสายมาจากไทหลวงพระบาง เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเซไล ด้วยความสงบร่มเย็น จนสมัยเจ้าเมืองคนที่ 5 เกิดเหตุพิภิกขภัย ข้าวยากหมากแพง ฝนฟ้าไม่ตก จึงได้พาผู้คนอพยพไปตามแม่น้ำเซไลถึงบริเวณที่ราบระหว่างปากลำห้วย จึงได้ตั้งบ้านเรือนขึ้นและตั้งชื่อว่า “บ้านแห่” หรือบ้านแห่ในปัจจุบัน ส่วนลำห้วยมีชื่อว่า “ห้วยหมาน” ราวปี พ.ศ. 2396 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพิจารณาเห็นว่า หมู่บ้านแห่ซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งห้วยน้ำหมาน และอยู่ใกล้กับแม่น้ำเลย ที่มีผู้คนเพิ่มมากขึ้นจึงเห็นสมควรจะตั้งเป็นเมืองเพื่อประโยชน์ในการปกครอง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเป็นเมืองเรียกชื่อตามนามของแม่น้ำเลยว่า “เมืองเลย” ต่อมาปี พ.ศ. 2440 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองพื้นที่ ร.ศ.116 แบ่งการปกครองเมืองเลยออกเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกุดป่อง อำเภอท่าลี่ อำเภอนากอก โดยมีอำเภอที่ตั้งเมืองคือ อำเภอกุดป่อง ราวปี พ.ศ. 2450 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2450 ให้เปลี่ยนชื่ออำเภอกุดป่อง เป็น “อำเภอเมืองเลย” มาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานธนารักษ์พื้นที่เลย, 2566, น. 1-2)

ชุมชนบ้านแห่ ตั้งอยู่เขตอำเภอเมืองเลยมีพื้นที่สาธารณะทางศาสนาและวัฒนธรรมที่ชุมชนใช้เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมในวิถีชีวิต เช่น วัดศรีภูมิ พระมิ่งมงคลเมือง ศาลเจ้าพ่อเมืองแสน และพื้นที่ริมห้วยน้ำหมาน ที่ผ่านมามาภาครัฐและกลุ่มคนในชุมชนได้ร่วมกันผลักดันให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดเลย ด้วยการใช้นวัตกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้ มีการสร้างจุดสนใจให้กับพื้นที่ด้วยตลาดวัฒนธรรม เพื่อช่วยขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาชุมชนบ้านแห่โดยใช้วัฒนธรรมมาเป็นต้นทุนสร้างมูลค่าและคุณค่าให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำแนวคิดการเติบโตของเมืองด้วยการใช้สตรีทอาร์ต (Street Art) มาช่วยแก้ปัญหาภาวะเมืองชบเซา หรือขาดความน่าสนใจนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้พื้นที่ความเป็นเมืองมีชีวิตชีวา ด้วยรูปแบบและสีสันจากการสร้างสรรค์ (ไบพลู เดชคง, 2564, น. 1) สำหรับความเป็นสตรีทอาร์ตนั้นถูกมองจากโลกตะวันตกว่าเป็นศิลปะร่วมสมัย มาตั้งแต่สมัย ค.ศ. 1980 โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากศิลปะกราฟฟิตี้ (วันเฉลิม จันทร์พงษ์แก้ว, 2560, น. 2) กลายเป็นศิลปะชุมชนที่มาพร้อมกับการพัฒนาเมืองอย่างสร้างสรรค์ผ่านงานสตรีทอาร์ต (street art) ถือเป็นความเคลื่อนไหวทางศิลปะที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงในการนำมาเป็นส่วนหนึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน ในประเทศไทยมีการนำสตรีทอาร์ตเข้ามาเชื่อมโยงในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดับ

เศรษฐกิจฐานรากให้มีโอกาสในการหารายได้จากพื้นที่ที่อยู่ของตนเอง โดยเปลี่ยนพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่า เปลี่ยนเป็นพื้นที่ทางศิลปะเพื่อดึงดูดผู้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และยังดึงดูดผู้คนทั่วประเทศและทั่วโลกเข้ามาชมผลงานนั้น ๆ (นิศากร เพ็ญสมบูรณ์, 2564, น. 146)

สตรีทอาร์ตเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ หรือพื้นที่แสดงนิทรรศการกลางแจ้งที่เชื่อมโยงวัฒนธรรม สังคม การเมือง มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อได้เรียนรู้และชื่นชมมีสุนทรียภาพในการมองมากขึ้น เป็นสถานที่สร้างความประทับใจระลึกความทรงจำกับครอบครัว เพื่อนฝูง องค์กร เป็นจุดแลนด์มาร์ค เพื่อให้ผู้คนได้ปักหมุดสร้างความทรงจำ (ปภณ กมลวุฒิมงคล, 2566, น. 12-13) สตรีทอาร์ตยังเป็นศิลปะสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ศิลปินได้สร้างพื้นที่แห่งประสบการณ์ทางศิลปะได้อย่างอิสระ เพื่อสะท้อนความคิดที่มีต่อเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และความเห็นส่วนตัวต่อปรากฏการณ์ทางสังคมรอบตัว ที่มีการเชื่อมโยงกับเรื่องราวท้องถิ่นออกมาเป็นผลงาน สตรีทอาร์ตสามารถนำมาใช้เป็นโซเซียลอาร์ตที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างงานศิลปะการมีส่วนร่วมของคนที่มีความหลากหลายของพื้นฐานวัฒนธรรมความคิดจะสร้างปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบทวิวัจนในช่วงขณะที่ความคิดในการแสดงออกของบุคคลมีการปะทะสังสรรค์ในช่วงเวลาสร้างสรรค์ผลงาน (จักรพันธ์ เชาว์ปรีชา วรวิภา วัฒนสุนทร และณิชา ไตรวรรณเกษม, 2563, น. 216) ความเป็นสตรีทอาร์ตจึงเป็นเครื่องมือหรือสื่อศิลปะที่ทำให้พื้นที่แลนด์มาร์ค (landmark) หรือจุดเช็คอิน (check in) มีความน่าสนใจในเมืองท่องเที่ยวเพื่อการก้าวไปสู่การเป็นเมืองแห่งการสร้างสรรค์ และพื้นที่แห่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยวใหม่ (นิศากร เพ็ญสมบูรณ์, 2564, น. 149) แนวคิดนี้ได้สร้างปรากฏการณ์การรวมตัวทางสังคมของคนในพื้นที่และศิลปินในจังหวัดเลยเพื่อร่วมกันคิดและสร้างสรรค์สตรีทอาร์ตบนพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินการสืบค้นประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม สำหรับนำมาสร้างงานสตรีทอาร์ตด้วยการวาดภาพระบายสีบนพื้นที่ว่างหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ และให้พื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่เป็นพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้พื้นที่สุนทรียภาพและพื้นที่การท่องเที่ยวเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย บทความนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอการพัฒนาพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ พื้นที่วิถีชีวิตที่มีกระบวนการทำให้เกิดสตรีทอาร์ตขึ้น และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของกลุ่มศิลปินในจังหวัดเลยที่ร่วมกันถ่ายทอดภาพของประสบการณ์ในอดีตมาสู่สตรีทอาร์ตปัจจุบันบนพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ สำหรับการขับเคลื่อนพื้นที่ไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้และสร้างสรรค์ต่อไป

การพัฒนาพื้นที่วิถีชีวิตในชุมชนบ้านแฮ่ด้วยสตรีทอาร์ต

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่และสตรีทอาร์ต

พื้นที่สาธารณะ (Public Space) เป็นพื้นที่ที่สำคัญของเมือง ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันโดยเฉพาะคนในเมืองและชุมชนสามารถเข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าใช้พื้นที่ มีการแบ่งปันพื้นที่ในการใช้งาน มีกิจกรรมหลากหลายแปรเปลี่ยนตามช่วงวันและเวลา โดยทุกคนสามารถทำกิจกรรมในพื้นที่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต (พุฒพัฒน์ คิวชีระพิทักษ์ และวรวิลาวัณย์ คงอ้วน, 2565, น. 109) คำว่า “สตรีทอาร์ต” หมายถึง ศิลปะที่รายล้อมอยู่กับความเป็นชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม เพื่อการนำเสนอผลงานตามท้องถนน กำแพง หรือทุก ๆ พื้นที่ เพื่อนำเสนอแนวคิดและเทคนิควิธีการใหม่จากพลังการคิดและการสร้างสรรค์ตามความถนัดของแต่ละบุคคล ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปตามความรู้ ทักษะ และจินตนาการในการวาดภาพระบายสีของศิลปิน สำหรับการนำลงสู่พื้นที่สาธารณะ (แมนฤทธิ์ เต็งยะ, 2559, น. 2428) สตรีทอาร์ตมักถูกสร้างขึ้นบนพื้นที่สาธารณะหรือเอกชน เพื่อให้พื้นที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมด้วยการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม ผลกระทบของสตรีทอาร์ตที่เกิดขึ้น จะช่วยให้คนมีสุนทรียภาพและสุขภาพจิตที่ดี ผ่านการส่งความข้อความที่ดี ภาพศิลปะที่มีสุนทรียะด้านความงามเพื่อสังคมและสถานที่ที่ดีขึ้นจากพื้นที่ที่ดูน่ากลัว สกปรก เกิดเป็นแหล่งก่ออาชญากรรมได้ง่ายกลับค่ากลายเป็นถนนที่ปลอดภัยขึ้น มีผู้คนสัญจรผ่านไปมาจนบางที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ที่มีความสวยงาม เกิดสิ่งใหม่ในพื้นที่มากมาย (ปภณ กมลวุฒิมงคล, 2566, น. 18) ความมีสีสันและพลังของสตรีทอาร์ตจะทำให้พื้นที่วิถีชีวิตมีความแปลกใหม่และแตกต่างที่ศิลปินและคนทั่วไปเข้าไปใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ การขายผลงานศิลปะ และการถ่ายภาพอันเป็นกิจกรรมขับเคลื่อนศักยภาพคนและงานวัฒนธรรมให้ยั่งยืน โดยเฉพาะการมีพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการศิลปะที่ช่วยจุดประกายความคิดให้กับผู้คนในวงกว้างในหลากหลายมิติ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ศิลปะวัฒนธรรมของพื้นที่ และการพัฒนาศิลปินรุ่นใหม่ ที่พร้อมจะเข้าร่วมการพัฒนาพื้นที่สร้างงานสตรีทอาร์ตต่อไป ทั้งนี้ แมนฤทธิ์ เต็งยะ (2559, น. 2434) กล่าวว่า ศิลปินแต่ละคนมีศักยภาพการคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางเทคนิคศิลปะและการผสมผสานเรื่องราวที่ศิลปินสนใจมาแทรกลงไปในงาน ความเป็นสตรีทอาร์ตที่ถูกนำเสนอรูปแบบออกมาจึงไม่เหมือนกัน เนื่องจากศิลปินสตรีทอาร์ตไทยในปัจจุบัน

โดยส่วนใหญ่ก้าวข้ามมาจากหลายแขนง ไม่ว่าจะเป็นกราฟิกดีไซน์ ภาพประกอบ การ์ตูน หรือศิลปินไฟนอาร์ต อย่างไรก็ตามก็ดีสตรีทอาร์ตจึงเป็นพื้นที่ที่ศิลปินใช้เป็นสื่อสะท้อนสังคม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่คุ้นเคย เพื่อจรรโลงใจให้กับบุคคลที่ได้รับบรรณกรรมและสุนทรียภาพที่หลากหลายในพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่นตึกสูง อาคาร หรือพื้นที่แฉ่ง เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ห้างร้าน ตลาด กำแพงวัด หรือตรอกซอกซอย

การสร้างสรรคศิลปะเพื่อชุมชนบนพื้นที่เฉพาะด้วยสตรีทอาร์ตที่แสดงออกถึง วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการออกแบบที่มีเป้าหมาย เพื่อการแสดงออกโดยรูปแบบสตรีทอาร์ตที่ใช้เทคนิคสื่อประสมจากฝีมือทักษะพื้นฐาน ภายใต้ทฤษฎีความงามในการรับรู้เบื้องต้นที่สื่อความหมายแสดงออกถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่เฉพาะเจาะจงกับต้นทุนทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ประเพณีวิถีชีวิต ที่แสดงออกถึงความเป็นมนุษย์ที่มีปัญญารากเหง้าแห่งการพัฒนาตน (พีรติ จึงประกอบ, 2566, น. 218) การปฏิบัติงานสร้างสรรค์บนพื้นที่เฉพาะที่ใช้สร้างงานสตรีทอาร์ต ต้องเชื่อมโยงองค์ประกอบดังนี้ (1) แนวคิด (2) ศิลปิน (3) ผลงานสตรีทอาร์ต (4) พื้นที่ สร้างสรรค (5) ผู้สัมผัสงาน และ (6) การมีส่วนร่วมของชุมชนเจ้าของวัฒนธรรม สำหรับพื้นที่สตรีทอาร์ตนั้นมีทั้งพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนบุคคล ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการสร้างสรรค์ ผู้เกี่ยวข้องจึงต้องมีข้อมูลหรือมีหลักฐาน และมีการดำเนินการอย่างรอบคอบ เพื่อไม่เกิดปัญหากับผู้อาศัยในชุมชนปัจจุบัน และอนาคต (ปราง ศิลปะกิจ และคณะ, 2565, น. 32) นอกจากนี้ต้องมีรายละเอียดของงบประมาณ เวลา ทักษะ และความปลอดภัยจากทำงาน เช่น การปีนนั่งร้านสูง ความร้อน เส้นทางสัญจรที่มีรถวิ่งตลอดเวลา หรือปัญหาด้านพื้นที่ เช่น กำแพงขนาดใหญ่ ผนังเก่า หรือฝุ่นของอาคารบ้านเรือนด้วย ดังนั้นสตรีทอาร์ตจึงเป็นการพัฒนาพื้นที่วิถีชีวิต ของชุมชน ด้วยการสร้างสรรค์งานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ ของศิลปินโดยหวังผลให้พื้นที่ การสร้างเกิดประโยชน์ต่อผู้คน การท่องเที่ยว การอนุรักษ์และการขับเคลื่อนวัฒนธรรม ในพื้นที่ให้คงอยู่และก้าวไปสู่มูลค่าต่อไป

2. การเกิดขึ้นของสตรีทอาร์ตพื้นที่วิถีชีวิตชุมชนบ้านแฮ่

ที่ผ่านมาชุมชนบ้านแฮ่ได้มีการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวมาก่อนที่จะมีการสร้าง งานสตรีทอาร์ต มีการเปิดพื้นที่เป็นตลาดชุมชน โดยใช้ภาษาถิ่นว่า “ตลาดไทบ้านแฮ่” ตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2564 เพื่อให้คนในจังหวัดเลยและนักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับ วัฒนธรรมโทชุมชนบ้านแฮ่ผ่านการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม การแต่งกาย และการแสดง บนเวที จึงเป็นจุดเริ่มต้นของตลาดริมห้วยน้ำหมาน ด้วยการย้ายตลาดเก่าไปพื้นที่ใหม่

และเริ่มสร้างงานสตรีทอาร์ตโดยศิลปินในจังหวัดเลยขึ้น โดยมีการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชนและคนในพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่

ในประเทศไทยมีหลาย ๆ พื้นที่ที่เริ่มหันมาสนใจการใช้ภาพสตรีทอาร์ตเพื่อสร้างแรง ดึงดูดด้านการท่องเที่ยว และสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนไปพร้อมกัน ทั้งนี้ชุมชนบ้านแฮ่ ที่เป็นพื้นที่ที่กลุ่มศิลปินเห็นคุณค่าจากการมีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จึงมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้เป็นเรื่องราวสร้างสรรค์งานสตรีทอาร์ต และมีการศึกษา พื้นที่สตรีทอาร์ตที่ประสบความสำเร็จในแง่การท่องเที่ยว เช่น จังหวัดสงขลา ที่ดำเนินการภายใต้แนวคิด “เมืองเก่า วิถีเดิมเสริมการท่องเที่ยว (Livable Old-Town Tourism)” ที่เป็นการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยการใช้สถาปัตยกรรมเก่า และพัฒนาพื้นที่วิถีชีวิตด้วยภาพวาดระบายสีวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์บนผนังอาคาร (ดวงทอง สรประเสริฐ, 2562, น. 182)

อย่างไรก็ตามสตรีทอาร์ตแต่ละแห่งของประเทศไทย จะมีการแบ่งพื้นที่ ให้หลากหลายตามความต้องการของพื้นที่ และความถนัดของศิลปินที่จะเข้าร่วมพัฒนา พื้นที่สาธารณะที่ไม่มีความหมายไปสู่พื้นที่ที่มีความหมายใหม่ สำหรับชุมชนบ้านแฮ่นั้น ได้มีการร่วมคิด ร่วมวางแผนพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้เรื่องราวของชุมชนบ้านแฮ่ ปรากฏเป็นภาพวาดระบายสีที่มีการจัดองค์ประกอบศิลปะอย่างเหมาะสมลงตัว สามารถ ตอกย้ำภาพจากความทรงจำในอดีตของคนในพื้นที่ที่ยังคงดำเนินชีวิตในสภาพปัจจุบัน ดังเช่น ห้วยน้ำหามานมีการสร้างเขื่อนใหม่ ศิลปินต้องมองเห็นภาพแห่งความหลังที่งดงาม ของแหล่งน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของชุมชนบ้านแฮ่ และเป็นพื้นที่แห่งความสุขสนุกรื่นรมย์ ของเด็กด้วย

ภาพที่ 1 สตรีทอาร์ตภาพวิถีการเล่นกระโดดน้ำของเด็กชุมชนบ้านแฮ่

ที่มา : ผู้เขียน

การขับเคลื่อนพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ด้วยสตรีทอาร์ตบนพื้นที่แห่งวิถีชีวิตย่อมก่อให้เกิด ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งเมื่อเกิดพื้นที่ที่ชัดเจนแล้ว

กิจกรรมบนพื้นที่แห่งวิถีชีวิต เช่น การเปิดตลาดชุมชนบ้านแฮร์ิมห้วยน้ำหามานได้เกิดขึ้น ซึ่งกลุ่มศิลปินและชุมชนบ้านแฮร์ิมต้องการให้พื้นที่มีชีวิตชีวา และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับประสบการณ์เชิงคุณค่าด้วยการนำเสนอภาพวิถีชีวิตให้เห็นเป็นฉากทัศน์ ผลงานสำเร็จจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นการมีภาคีเครือข่ายศิลปินและภาครัฐร่วมสร้างมือร่วมใจกันพัฒนาสตรีทอาร์ตไปสู่สถานที่ที่มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) ที่พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองนั้นได้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับ นิตสาร เพ็ญสมบุรณ (2564, น. 152) ที่กล่าวว่า งานศิลปะชุมชนภายใต้สตรีทอาร์ต ส่วนหนึ่งที่น่าเสนอข้างต้นสะท้อนภาพหลากหลายมิติ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งด้านอารมณ์และจิตใจ สตรีทอาร์ตนับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน และจะเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทยอย่างก้าวกระโดดได้นั้น คงต้องเป็นความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ดังองค์การยูเนสโก ที่ต้องการให้เมืองมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เกิดเครือข่ายเป็นเมืองสร้างสรรค์ (creative city) และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเมืองนั้น ๆ ได้อย่างยั่งยืน

3. ศิลปินกับการขับเคลื่อนพื้นที่ชุมชนบ้านแฮร์ิมพื้นที่เชิงสร้างสรรค์

ศิลปินที่พำนักอยู่ในพื้นที่จังหวัดเลยมีการรวมกลุ่มกันจัดงานนิทรรศการศิลปะมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 มีเป้าหมายเพื่อการรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์งานศิลปะที่เป็นประโยชน์ต่อคนในจังหวัดเลยในรูปแบบจิตอาสา และยังนำผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยมาจัดแสดง นิทรรศการร่วมกันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2559 ในสวนสาธารณะกุดป่อง อำเภอเมืองเลยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรมและจังหวัดเลย เพื่อสร้างพื้นที่ทางสุนทรียภาพให้คนในจังหวัดเลยได้ชื่นชมงานศิลปะจากศิลปินที่มีชื่อเสียง อันเป็นการเสริมสร้างศักยภาพ รสนิยมและสุนทรียภาพของบุคคล โดยศิลปินมีการรวมตัวกันจัดงานนิทรรศการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กลุ่มได้ขยายเครือข่ายสมาชิก และมีสร้างกิจกรรมสาธารณะร่วมผ่านงานสตรีทอาร์ตในพื้นที่ชุมชนบ้านแฮร์ิม โดยมีแนวคิดที่ว่า “ฮิตเก๋าคองหลังบนผนังกำแพงบ้านไทเฮา” ทั้งนี้ วรพรรณ ภูวิจารณ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 สิงหาคม 2566) ประธานกลุ่มศิลปินเลยตามเลย กล่าวว่า กลุ่มศิลปินมุ่งหวังให้สตรีทอาร์ตบ้านแฮร์ิมเป็นพื้นที่การเรียนรู้ และการท่องเที่ยว เป็นย่านที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีของคนไทยเลยที่มีมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งเป็นการใช้ศิลปะเสริมสร้างสุนทรียภาพให้คนในชุมชน และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยด้วย

ดังนั้นสตรีทอาร์ตของชุมชนบ้านแะ จึงถูกสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อยกระดับคุณค่าของพื้นที่และสร้างการรับรู้ที่ดีให้กับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับหลายพื้นที่ในประเทศไทยที่ใช้สตรีทอาร์ตมาทำให้เป็นจุดเด่นเพื่อการท่องเที่ยว โดยสตรีทอาร์ตจะแฝงด้วยองค์ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่เชื่อมโยงในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้มีโอกาสในการหารายได้จากพื้นที่ที่อยู่ของตนเอง (นิศากร เพ็ญสมบุญ, 2564, น. 146)

การขับเคลื่อนพื้นที่ชุมชนบ้านแะสู่สตรีทอาร์ตนั้น มีศิลปินจำนวน 30 คนที่เข้ามาร่วมสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ให้กับเมืองเลย โดยกลุ่มศิลปินมีการจดทะเบียนเป็นกลุ่มศิลปินเลยตามเลย เมื่อปี พ.ศ.2565 กับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย โดยกลุ่มได้ใช้ทักษะความรู้ขับเคลื่อนจังหวัดเลยให้เป็นเมืองศิลปะ สำหรับการสร้างงานสตรีทอาร์ตได้รับงบประมาณจากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย โดยใช้เวลาสร้างงานสตรีทอาร์ต 3 เดือน มีศิลปินผลัดเปลี่ยนเวียนกันมาใช้พื้นที่ของชุมชนบ้านแะสร้างเรื่องราวตามประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนบ้านแะ โดยสร้างสรรค์ลักษณะวาดภาพระบายสีตามตำแหน่งพื้นที่ที่กำหนดด้วยสีน้ำอคริลิก

ภาพที่ 2 แสดงวิถีชีวิตของเด็ก และภาพขบวนแห่ในงานบุญบั้งไฟของชาวบ้าน

ที่มา : ผู้เขียน

อย่างไรก็ตามสตรีทอาร์ตได้ถูกตัดตอนนำเรื่องราววิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านแะมานำเสนอตลอดแนวถนนศรีรัฐ จึงปรากฏภาพแห่งความทรงจำของการเคยมีอยู่ เช่น ภาพเด็กยืนเล่นสับน้ำบาดาล ภาพขบวนแห่บุญบั้งไฟ ภาพเด็กเล่นน้ำในห้วยน้ำหมาน ภาพอาชีพรับจ้างขับรถสามล้อ ภาพวิถีชาวบ้านใส่บาตร ภาพวิถีชาวบ้านตักน้ำในบ่อน้ำ ภาพอาหารข้าวจี ภาพงานบุญออกพรรษา ภาพงานบุญข้าวสาก ภาพการปั่นฝ้าย ภาพการหลามข้าวหลาม ภาพการละเล่นม้าก้านกล้วย และภาพสัตว์เลี้ยงและปลาที่อยู่อาศัยในห้วยน้ำหมาน เรื่องราวเหล่านี้ถูกแทรกตัวขึ้นบนพื้นที่ปกติดด้วยความคิด

และทักษะการวาดภาพพระบายสีและการพ่นสี ส่งผลทำให้คนในชุมชนมีการพูดคุยกัน และเรียนรู้สุนทรียภาพแห่งชีวิตที่มีภาพตัวแทนอดีตที่มีความงามเป็นสื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้

ภาพที่ 3 แสดงภาพบุญข้าวสาก วิธีการปุยฝ้าย และอาชีพปั่นรถสามล้อรับจ้าง
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 4 แสดงวิถีชีวิตชาวบ้านในการทำบุญใส่บาตรตอนเช้า และวิถีชีวิตการใช้น้ำ
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 5 แสดงภาพงานบุญบั้งไฟและงานบุญออกพรรษาของชาวบ้านชุมชนบ้านแฮ่
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 6 แสดงวิถีชีวิตการปั่นฝ้ายและการเผาข้าวหลามของชุมชนบ้านแฮ่

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 7 แสดงวิถีการเล่นของเด็กชุมชนบ้านแฮ่

ที่มา : ผู้เขียน

อย่างไรก็ดี กลุ่มศิลปินและตัวแทนชุมชนบ้านแฮ่ได้ทำการสืบค้นรากเหง้าทางวัฒนธรรม และข้าวของเครื่องใช้ที่เคยมีความสัมพันธ์กับชีวิตให้กลับมามีคุณค่า ด้วยการนำมาเขียนภาพเพื่อการย้อนรำลึกถึงอดีตผ่านแนวคิดโดยหาอดีตเมื่อครั้งนานมาแล้ว มีความสุขกับการดำรงอยู่เมื่อเทียบกับปัจจุบันที่วิถีชีวิตเปลี่ยนไปสู่การเร่งรีบ และนำเสนอเป็นภาพวาดบนผนังรั้ว กำแพง ผนังบ้าน ที่เป็นปูนและไม้ล้วนส่งผลกระทบต่อความรู้สึกทางสุนทรียภาพของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ ความโดดเด่นของรูปแบบของสตรีทอาร์ตของชุมชนบ้านแฮ่ย่อมถูกนำมาเป็นจุดขายและเป็นพื้นที่การท่องเที่ยว โดยสตรีทอาร์ตแต่ละแห่งนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ของศิลปินแต่ละคน สอดคล้องกับ ปราง ศิลปะกิจ และคณะ (2565, น. 34) ที่กล่าวว่า การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะบนพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น ประกอบด้วย แนวคิด ผู้สร้างสรรค์ ผลงาน ผลงานศิลปะ พื้นที่สร้างสรรค์ผลงาน ผู้ชม ผู้อาศัยในชุมชน ผู้สร้างประสบการณ์ และวัฒนธรรมของชุมชน ด้วยการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนในลักษณะศิลปะบนผนังบริเวณกำแพง หรือสตรีทอาร์ต ในบริเวณชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับศิลปินและชุมชนบ้านแฮ่ระหว่างการสร้างสตรีทอาร์ต ประกอบด้วย 1) การสร้างชื่อเสียง 2) การมีพื้นที่เผยแพร่ผลงานและการมีพื้นที่ทางสุนทรียภาพ 3) เป็นพื้นที่มีชีวิต พื้นที่สร้างสรรค์และพื้นที่ทำกิจกรรมศิลปะอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต 4) พื้นที่สะท้อนความคิดและอัตลักษณ์ของศิลปิน และพื้นที่แสดงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านแฮ่ 5) การมีพื้นที่ตลาดวัฒนธรรมและพื้นที่การพบปะของศิลปินและผู้สนใจงานสตรีทอาร์ตและ 6) ภาครัฐตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของสตรีทอาร์ตและศิลปะสร้างสรรค์ทุกรูปแบบที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพคนและพื้นที่

4. ผลลัพธ์การพัฒนาสตรีทอาร์ตที่มีต่อพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่สู่ความยั่งยืน

ชุมชนบ้านแฮ่และกลุ่มศิลปินที่ร่วมกันพัฒนาชุมชนบ้านแฮ่ให้เป็นพื้นที่สตรีทอาร์ตได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมและภาคเอกชนมาร่วมช่วยขับเคลื่อนการดำเนินการทุกระยะ เนื่องจากมีเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ รวมถึงการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ด้วยการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาต่อยอดให้มีคุณค่าและมูลค่า โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่ทำการกระจายข้อมูลข่าวสารให้กับคนในจังหวัดและนักท่องเที่ยวได้รู้จัก ซึ่งผลจากการเปิดปรากฏการณ์สตรีทอาร์ตริมห้วยน้ำหามานทำให้สามารถบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในลักษณะการสานพลังสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมต่อยอดตลาดริมห้วยน้ำหามาน และการพัฒนาขับเคลื่อนให้เป็นถนนสายวัฒนธรรม

ส่วนผลการดำเนินการสร้างสรรค์สตรีทอาร์ตทำให้เกิดผลงานกระจายในพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ จำนวน 20 ผลงาน ที่ส่งผลทำให้มีบรรยากาศที่สดใสและเต็มไปด้วยสีสันที่จากเดิมเป็นผนังหรือกำแพงสีขาวได้ปรับมาเป็นกำแพงที่มีเรื่องราวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านแฮ่ถึงความสงบ การพึ่งพาอาศัยกันและความสมบูรณ์แบบของวัฒนธรรมที่เป็นเครื่องหล่อหลอมศักยภาพมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญได้สำรวจความคิดเห็นของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในชุมชนบ้านแฮ่ จำนวน 30 คน ในประเด็นของสตรีทอาร์ตชุมชนบ้านแฮ่ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในงานสตรีทอาร์ตในระดับมาก ($M = 3.84, S.D. = 0.75$) ส่วนรายละเอียดการประเมินความพึงพอใจพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็นคือ สตรีทอาร์ตมีเนื้อหาและรูปแบบสวยงาม ($M = 4.60, S.D. = 0.65$) สตรีทอาร์ตทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชุมชนบ้านแฮ่ ($M = 4.63, S.D. = 1.05$) ส่วนประเด็นที่อยู่ระดับมาก 3 ประเด็นคือ สตรีทอาร์ตเล่าเรื่องราววิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม ($M = 4.33, S.D. = 0.75$) สตรีทอาร์ตสร้างการรับรู้คุณค่าและมูลค่าแก่ชุมชน ($M = 3.93, S.D. = 0.68$) สตรีทอาร์ตมีรูปแบบที่แปลกใหม่ โดดเด่น และน่าสนใจ ($M = 3.74, S.D. = 0.65$) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าการมีสตรีทอาร์ตเกิดขึ้นทำให้คนส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกที่ดีต่อศิลปะที่ช่วยทำให้ชุมชนสวยงาม ช่วยให้พื้นที่มีชีวิตจากรูปแบบผลงานและสีสันที่นำมาใช้ในการเขียนภาพ อย่างไรก็ตามก็มีผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่างานสตรีทอาร์ตควรมีรูปแบบที่หลากหลายเช่น แสดงมิติการลวงตาหรือมีการผสมผสานระหว่างมิติจริงกับภาพร่วมกัน มีขนาดของผลงานที่มีขนาดใหญ่เพื่อสร้างการรับรู้ระยะไกล มีการบอกชื่อผลงานและเรื่องราวที่เลือกนำมาวาด

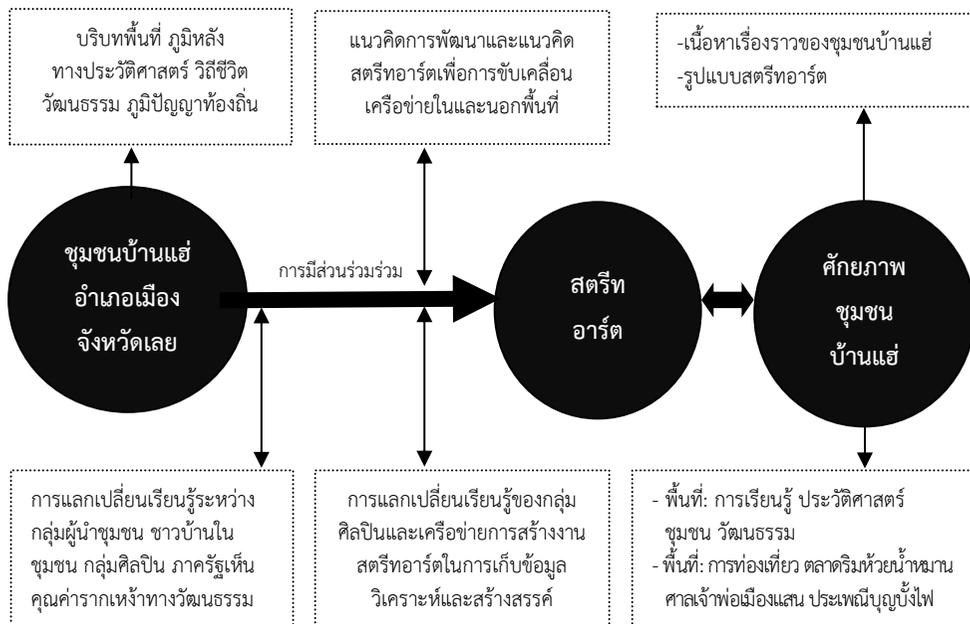
ควรมีรูปแบบผลงานที่คนดูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ได้ ส่วนปัญหาของสตรีทอาร์ตที่กลุ่มเป้าหมายที่ชุมชนกังวลคือ การร่อนหรือการลอกหรือการเก่าของสี เนื่องจากจังหวัดเลยอยู่ในสภาวะแดดจัด ฝนตกมาก อย่างไรก็ตามงานสตรีทอาร์ตถูกสร้างขึ้นอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ จึงสามารถพัฒนาการทำงานระหว่างศิลปินและพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ได้

นอกจากนี้ยังพบว่า สตรีทอาร์ตที่เกิดขึ้นกับชุมชนบ้านแฮ่ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมดังนี้ 1) การเป็นพื้นที่หรือย่านการเรียนรู้และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดเลย 2) มีเครือข่ายความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและกลุ่มศิลปินจิตอาสา 3) มีตลาดวัฒนธรรมมีห้วยน้ำหามานเปิดบริการทุกวันอาทิตย์ 4) สร้างบรรยากาศให้ชุมชนบ้านแฮ่มีสีสันและมีชีวิตชีวา 5) ร้านค้าประกอบการที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหารและของที่ระลึกมีรายได้เพิ่มขึ้น 6) กลุ่มการจัดการท่องเที่ยวมีระบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน 7) มีการแสดงออกถึงความรักความสามัคคีกันและตระหนักรู้ในรากเหง้าทางวัฒนธรรมตนเอง และ 8) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการเปลี่ยนแปลงแบบดั้งเดิมกับแบบปัจจุบัน ดังนั้นสตรีทอาร์ตของชุมชนบ้านแฮ่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติทั้งมิติด้านพื้นที่ ด้านการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสุนทรียภาพ ด้านการยอมรับระหว่างกัน ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยความสำเร็จมาจากความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาและสร้างบรรยากาศที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีชีวิตชีวาจนสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน

สรุป

สตรีทอาร์ตเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ชุมชนบ้านแฮ่ อำเภอเมืองจังหวัดเลย โดยชุมชนและกลุ่มศิลปินในจังหวัดเลยที่รวมตัวกันสร้างผลงานที่ช่วยขับเคลื่อนชุมชนให้มีชีวิตผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการรับรู้ผลงานสตรีทอาร์ตที่ถูกรังสรรค์ขึ้นบนพื้นฐานการเล่าเรื่องของคนในชุมชนสู่ศิลปิน 30 คน ที่มาร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ตรงทางวัฒนธรรมในพื้นที่วิถีชีวิตชุมชนบ้านแฮ่ ผลของการศึกษาและลงพื้นที่ทำให้ศิลปินนำเรื่องราวประเพณี ความเชื่อและศาสนาที่ชุมชนมีการยึดถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ภาพงานบุญบั้งไฟ ภาพงานบุญออกพรรษา ภาพการใส่บาตรตอนเช้า ส่วนเรื่องราววัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ภาพการปั่นฝ้าย ภาพการตักน้ำในบ่อ ภาพการหลามข้าวหลาม ภาพของร้านค้าแพ่ในชุมชน และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังนำเสนอภาพของวิถีชีวิตและความสนุกสนานของเด็กในการเล่นในห้วยน้ำหามาน การเล่นม้าก้านกล้วย ส่วนภาพอื่น ๆ ที่ศิลปินมีการนำเสนอเช่นภาพสัตว์เลี้ยงอย่างแมว หมา วัวควายที่เลี้ยงไว้ ภาพช้างที่ในอดีตเคยมีอยู่ในพื้นที่จังหวัดเลย ภาพปลาและหอยในห้วยน้ำหามาน ถูกนำมาถ่ายทอดในรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถและทักษะของ

ศิลปินเอง อย่างไรก็ตามก็ตีผลจากการพัฒนาพื้นที่มีชีวิตด้วยสตรีทอาร์ตทำให้ชุมชนบ้านแอ่เกิดการเห็นคุณค่าในเรื่องราวแห่งวิถีชีวิตของตนเอง และมีความเข้าใจงานศิลปะที่สามารถส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึก ที่นำไปสู่การมีประสบการณ์ทางสุนทรียภาพที่ดีของคนในชุมชนโดยสตรีทอาร์ตในพื้นที่ชุมชนบ้านแอ่ ซึ่งจะช่วยสร้างการเรียนรู้และเป็นวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมและหนุนเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยด้วย ทั้งนี้สามารถอธิบายการขับเคลื่อนชุมชนบ้านแอ่ไปสู่การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมผ่านสตรีทอาร์ต ได้ดังนี้

ภาพที่ 8 แสดงการขับเคลื่อนชุมชนบ้านแอ่ไปสู่การสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมผ่านสตรีทอาร์ต
ที่มา : ผู้เขียน

รายการอ้างอิง

- จักรพันธ์ เซาว์ปรีชา, วรวิภา วัฒนสุนทร และณิชา ไตรวรรณเกษม. (2563). “การเรียนรู้แบบทวิวัจนผ่านการสร้างสรรค์สตรีทอาร์ต”. *วารสารวิจิตรศิลป์*, 11, 2: 207-233.
- ดวงทอง สรประเสริฐ. (2562). “ศิลปะสตรีทอาร์ตกับการท่องเที่ยว”. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 39, 1: 178-189.
- นิศากร เพ็ญสมบูรณ์. (2564). “พื้นที่ศิลปะในการพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจ: ศิลปะชุมชน (Art Community) ผ่านงานพื้นที่ศิลปะในการพัฒนาชุมชนสตรีทอาร์ต (Street Art)”. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 4, 2: 142-153.
- ไบพลู เดชคง. (2564). *Street Art การพัฒนาเมืองด้วยศิลปะให้เป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555. เข้าถึงจาก <https://wonderfularch.com/street-art-urban-design/>

- ปภณ กมลวุฒิพงค์. (2566). “สตรีทอาร์ตกับการพัฒนาเมือง”. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 7, 1: 1-23.
- ปราง ศิลปะกิจ และคณะ (2565). “ศิลปะบนพื้นที่และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษา ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร”. *วารสารชุมชนวิจัย*, 16, 1: 24-36.
- พีรติ จิงประกอบ. (2566). “แนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะแนวสตรีทอาร์ตในพื้นที่เฉพาะ เพื่อปรับภูมิทัศน์และแสดงออกถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน”. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7, 1: 213-223.
- พุ่มพัฒน์นิณ คำชिरะพิทักษ์ และวาราลักษณ์ คงอ้วน. (2565). “การพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เพื่อตอบรับกับแนวคิดเมืองกระซิบ: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัด สมุทรสาคร”. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม*, 16, 1: 106-120.
- แมนฤทธิ์ เต็งยะ. (2559). “จากวัฒนธรรมกราฟฟิตี้สู่งานสตรีทอาร์ตในประเทศไทย”. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9, 2: 2424- 2436.
- วันเฉลิม จันทร์พงษ์แก้ว. (2560). *คุณค่าทางการสื่อสารและมูลค่าทางธุรกิจของสตรีท. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจบัณฑิต และการผลิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- สำนักงานธนารักษ์พื้นที่เลย. (2566). *เกี่ยวกับจังหวัดเลย*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555. เข้าถึงจาก <https://loei.treasury.go.th/th/about/>
- Matchon. (2565). *เลยแปลง ‘ชุมชนบ้านแฮ่’ เป็น ‘สตรีทอาร์ต’ บอกเล่าที่มา ‘เลย’ ม้วนเดียวจบ*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2555. เข้าถึงจาก https://www.matchon.co.th/region/news_3581554